

Замкова Я.В., суддя,
Дніпровський районний суд,
м. Кам'янське, Дніпровська обл., Україна

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЧИ КРИМІНАЛЬНА СПРАВА – ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЗА КПК УКРАЇНИ

Кримінальний процесуальний кодекс 2012 року увів нове поняття «кримінальне провадження» замість раніше вживаного терміну «кримінальна справа».

Але у ст. 3 КПК України, яка визначає основні терміни Кодексу, у п. 10 передбачається, що «кримінальне провадження-досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого Законом України про кримінальну відповідальність [1].

Таким чином, законодавець визначає «кримінальне провадження» як комплекс певних процесуальних дій, що здійснюються органами досудового розслідування і судом. Результатами вчинення таких дій є процесуальні документи: протоколи та рішення, які мають паперовий вигляд і надають можливості учасникам процесу ознайомлення з ними, а також слугують підставами для судового розгляду. Раніше за КПК (1960 р.) ці паперові документи іменувалися матеріалами кримінальної справи. Натомість КПК України 2012 року матеріали-результати здійснення процесуальної діяльності - іменує «кримінальним провадженням». Етимологія терміну «кримінальне провадження» визначається як виробництво будь - чого або провадження дій, наприклад, провадження слідства [2, с. 708].

Етимологія терміну «кримінальна справа» розробниками «Юридичної енциклопедії» визначається як систематизована сукупність протоколів слідчих дій, матеріалів документування речових доказів, висновків експертів та ін., які мають значення для здійснення правосуддя [3, с. 399].

Тому вживання терміну «провадження» замість терміну «справа» є недоцільним, оскільки, породжує тавтологію та невірне використання зазначених понять. Наприклад, кримінальне провадження слідчих дій у кримінальному провадженні №12018220030001299 за ч. 3 ст. 190 КК України.

Слід зазначити, що термін «кримінальна справа» як синонім «кримінального провадження» з'являється лише у ст. 317 КПК України (2012 р.) «матеріали кримінального провадження (кримінальна справа)».

Термін «справа» визначає саме комплект, збірку матеріалів, що відображають хід і характер дій та сутність процесуальних рішень, які здійснюються органами досудового розслідування та судом.

Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях використовує термін «справа», наприклад, «у справі «Ілгіз Халіков проти Росії»».

Тому пропонується змінити у КПК України вживаний термін «кримінальне провадження» у розумінні матеріалів здійснення процесуальної діяльності на термін «кримінальна справа». До того ж вважаю, що матеріали кримінальної справи мають бути систематизовані і оформлені слідчим, який проводив досудове розслідування, а не працівниками суду після призначення справи до судового розгляду, як це визначено у ст. 317 КПК України.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. – Х.: Право, 2018. – 768 с.
2. Російсько-український словник / укладачі Л.І. Ганич, І.С. Олійник. Головна редакція Української радянської енциклопедії, Київ, 1979. – 1012 с.
3. Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (головний редактор) та ін. Том 3. – К.: «Укр. Енцикл.», 2001. – 789 с.

УДК 343.98:342.77(043.2)

Каткова А.Г., к.ю.н., адвокат,
м. Харків, Україна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ РОЗГЛЯДІ СЛІДЧИМ СУДДЕЮ КЛОПОТАННЯ ПРО ТИМЧАСОВИЙ ДОСТУП ДО РЕЧЕЙ ТА ДОКУМЕНТІВ

Процесуальний порядок тимчасового доступу до речей та документів, передбачений нормами, які зосереджені у главі 15 Кримінального процесуального кодексу України (надалі КПК України), що є одним із видів забезпечення кримінального провадження.

Стаття 160 КПК України надає можливість сторонам звертатись до слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження із клопотанням про тимчасовий доступ до речей та документів.

Незважаючи на те, що вимоги до такого клопотання та порядок його розгляду, передбачені у ст.ст. 160-163 КПК України, в практичній діяльності виникає чимало проблем, які впливають на забезпечення прав осіб, у володінні яких знаходяться речі та документи, що вилучаються, а це залежить від того наскільки їх правовий статус регламентовано кримінальним процесуальним законодавством.

У класичній юридичній літературі проблемам визначення правового статусу суб'єктів кримінального судочинства були присвячені роботи видатних процесуалістів С.А. Альперта, М.І. Бажанова, Ю.М. Грошевого, А.Я. Дубинського, З.В. Макарової, М.М. Міхеєнко, Р.Д. Рахунова,